

Jaarverslagen van het Wervelwind Ensemble 2009-2013

Overzicht

- 2009-2010: Muziekwerkplaats in de klas
- 2011-2013: nieuwe muziekvoorstelling SMAK! en Amalia Bandi
- nieuwe voorstelling en educatieplannen Wervelwind Ensemble

2009-2010

Het jaar 2009 heeft voor het Wervelwind Ensemble in het teken gestaan van onderzoek op het gebied van de muzikeducatie (*Muziekwerkplaats in de Klas*), het ontwikkelen van een nieuwe speelmethode voor het ensemble en het maken van een opzet voor de nieuwe muziektheatervoorstelling.

Muzikeducatie en project *Muziekwerkplaats in de Klas*

Het Wervelwind Ensemble maakte in 2008 via de organisatie van het YO! Opera Festival kennis met de Britse animator James Redwood.

Als workshopleider en componist houdt James Redwood zich op een brede en open manier bezig met muzikeducatie. Zijn werkzaamheden bestaan uit het opzetten en uitvoeren van creatieve projecten met jonge mensen: van jeugd-delinquenten en jongeren met speciale behoeften tot en met leerlingen van basis- en middelbare scholen. Redwood geeft workshops waarbij jongeren kunnen kennismaken met opera of waarbij er nieuwe voorstellingen op het gebied van het muziektheater worden gemaakt.

Centraal in het werk van Redwood staat het stimuleren van de creativiteit van kinderen. Redwood laat jongen mensen zelf het maakproces bepalen, hij treedt 'slechts' op als begeleider en inspirator. Hierdoor worden de kinderen mede-eigenaar en niet slechts uitvoerder van andermans creaties.

Het Wervelwind Ensemble wilde zich Redwood's werkwijze eigen maken en deze in praktijk brengen om de creativiteit van jonge mensen te stimuleren. Er werd besloten om een project op te zetten, getiteld *Muziekwerkplaats in de Klas*, met de volgende doelstellingen:

- Het ensemble wil de (muzikale) creativiteit van kinderen stimuleren en samenbrengen met de expertise van het Wervelwind Ensemble.
- Het ensemble wil tot een beter begrip komen van de leefwereld van kinderen uit de groepen 7 en 8 van de basisschool om daardoor voorstellingen te kunnen maken die het publiek werkelijk bereiken.
- Het ensemble wil haar identiteit en kwaliteit verder ontwikkelen door de eigen inbreng en vaardigheden op het thematische, compositorische en educatieve vlak te vergroten.
- Het ensemble wil via dit project componisten en musici in zowel Nederland als internationaal gezien op de hoogte brengen van een werkwijze die in Engeland leeft om zo een extra kleur toe te voegen aan het palet van de muzikeducatie.

Een basisschool in de Utrechtse wijk Lombok werd benaderd om samen met de groepen 5 en 6 van deze school te werken aan een muzikale presentatie die de kinderen zelf zouden bedenken en uitwerken.

In mei en juni 2009 bracht het ensemble twee driedaagse bezoeken aan projecten van James Redwood in Londen. Als toeschouwer én als participant ontdekte het ensemble nieuwe educatieve mogelijkheden, ontving ze tips en trucs en een grote dosis inspiratie.

Hiermee ging het Wervelwind Ensemble in de herfst van 2009 aan de slag op de school in Utrecht. Maaïke Poorthuis, mezzo-sopraan en de zangeres met wie het ensemble graag de nieuwe voorstelling wil maken, werd ook gevraagd om deel te nemen aan de *Muziekwerkplaats*. Gedurende de intensieve lessen is hard gewerkt met de kinderen en dit resulteerde in een prachtige presentatie van hun werk voor medescholieren en docenten.

Van het educatieve proces is een film gemaakt door twee studenten van de HKU.

Deze film, samen met de bevindingen van het ensemble, zijn gepresenteerd door het Wervelwind op een expertmeeting tijdens het YO! Opera Festival 2009. Daarbij was James Redwood aanwezig, van wie het ensemble samen met alle andere deelnemers aan de expertmeeting, nog een inspirerende workshop kregen.

Nieuwe speelmethode

Het Wervelwind Ensemble heeft zich ten doel gesteld om zich voor de educatieve projecten en voor de nieuwe voorstelling die in 2011 gespeeld zal worden, een nieuwe speelmethode eigen te maken.

Onder leiding van Ned McGowan, beoogd componist van de nieuwe voorstelling en artistiek leider van het Karnatic Lab, heeft het ensemble tijdens een aantal workshops en repetities een begin gemaakt aan het ontwikkelen van een nieuwe muzikale taal en speelmanier van het ensemble. Hierbij spelen improvisatie en het tot klank brengen van beelden een grote rol. In het project *Muziekwerkplaats in de Klas* zijn de eerste voorzichtige stappen gezet om de methode te gebruiken. Dat was een leerzame ervaring en heeft het ensemble een goed beeld gegeven wat er nodig is om de speelwijze te verbeteren.

Deze methode zal in 2010 en 2011 verder ontwikkeld worden.

Opzet nieuwe muziektheatervoorstelling

Naast de muzikale workshops heeft het ensemble regelmatig vergaderingen belegd om te komen tot een verhaal, thematiek en vorm van de nieuwe muziektheatervoorstelling. Er werd gesproken over het juiste artistieke team: regisseur, tekstschrijver en vormgever. Met Ned McGowan zijn afspraken gemaakt voor zijn bijdrage als componist, evenals met zangeres Maaïke Poorthuis.

2011-2013

Deze periode staan in het teken van SMAK!, de nieuwe muziekvoorstelling van het Wervelwind Ensemble. Deze voorstelling is het rechtstreekse voortvloeiende van de activiteiten zoals hierboven beschreven staan.

Daarnaast neemt het Wervelwind Ensemble aan het muziektheaterproject Amalia Bandi, in samenwerking met het Kameroperahuis en Firma Weijland.

SMAK!

Doelgroep en inleiding

SMAK! is een muziekvoorstelling voor kinderen van 8 jaar en ouder.

SMAK! vertelt het muzikale verhaal van een bizarre ochtend op een kruispunt. Een verhaal over onverwachte ontmoetingen, over de verschillende kanten van een waarheid. Een ochtend die niemand onberoerd zal laten, zelfs het standbeeld niet.

Verhaal

Een kruispunt in de ochtend. Fietsers steken over, voetgangers lopen voorbij, een straatverkoper opent zijn kraam. Plotseling klinken er gierende banden, piepende remmen en ..... SMAK! Een onwaarschijnlijk, hilarisch ongeluk heeft plaatsgevonden.

Alles en iedereen komt tot een halt.

Dan haasten de omstanders zich naar de plek des onheils. In alle chaos probeert de wijkagent de situatie onder controle te krijgen.

Ondertussen staat midden op het kruispunt het alwetende standbeeld, dat vanaf haar sokkel al eeuwenlang de mensen ziet komen en gaan. Zij aanschouwt de onvermijdelijke loop der dingen die door het ongeluk in gang is gezet en denkt er het hare van....

Verhaallijn en compositie

Regisseur Michael Helmerhorst, schrijfster Nafiss Nia en componist Ned McGowan werken in mei en juni 2011 samen aan het script dat Nia uitwerkt tot een plot, gesproken teksten en liedteksten. Helmerhorst is nauw betrokken bij het bedenken van het plot.

Muziek

Vervolgens begint McGowan in juli aan het uitwerken van de compositie die in augustus 2011 klaar is.

SMAK! wordt een collage-achtige voorstelling waarin de verschillende personages in aparte hoofdstukken worden gepresenteerd. Deze hoofdstukken worden verbonden door de reconstructie van het ongeluk op het plein in de verhalen van de agent, samen met de overige personages/musici en het standbeeld.

Hierdoor is muzikale compositie van SMAK! door McGowan geen doorgecomponeed geheel maar een aaneensluiting van karakteristieke delen. Ieder personage vertelt zijn muzikale verhaal: zijn eigen visie op de gebeurtenissen op het plein. Afgewisseld, ondersteund of onderbroken door liederen van het standbeeld of teksten van de agent.

Repetities, montageperiode en try-outs

In september 2011 beginnen de repetities voor SMAK!.

In eerste instantie muzikaal, waarbij de nadruk al snel komt te liggen op het uit het hoofd studeren van de muziek. Deze repetities verlopen voorspoedig, al blijkt al snel dat het uit het hoofd spelen van een uur muziek een hele kluit is.

De eerste repetities (week 1) op de vloer worden besteed om een nieuwe manier van bewegen aan te leren, onder leiding van Ide van Heiningen, specialist in mime en physical acting. Hierbij worden de fysieke mogelijkheden, het spelplezier en de beleving van de speler centraal gesteld. In de trainingen wordt ingegaan op de relatie tussen lichaam en instrument om vanuit deze basis te komen tot een gestileerde manier van bewegen en een sterke focus.

Deze manier van bewegen kan direct ingezet worden tijdens de repetities (week 2 en 3) onder leiding van regisseur Helmerhorst. Plot, muziek en teksten worden uitgetoetst en vastgesteld. Veel tijd gaat zitten in het dramaturgisch uitwerken van het plot tot een theateraanzet geheel. Hier wordt wel het gemis van dramaturg voelbaar. Uiteindelijk wordt de juiste vorm gevonden.

Het verschijnen van het prachtige decor (week 3) leidt ook tot veel nieuwe energie en theateraanzet input.

De montageperiode vindt plaats in de theaterzaal van het UCK, locatie Cultuurcampus in Vleuten. Daar valt alles op zijn plek: er wordt een lichtplan gemaakt, het decor wordt afgewerkt, de geluidsbalans wordt vastgesteld en de laatste hand wordt gelegd aan muzikale en theateraanzet aandachtspunten.

Hier worden ook twee try-outs gespeeld voor basisscholen uit de omgeving.

Presentatiedag Jeugdtheatergroepen.nl

SMAK! wordt gepresenteerd op de presentatiedag van Jeugdtheatergroepen.nl, een initiatief van verschillende jeugdtheatergezelschappen zonder impresariaat. Op deze dag zijn met name de programmeurs van de kunsteducatiesteunfuncties goed vertegenwoordigd.

Speellijst en publieksaantallen

Première

9 november 2011: November Music, 1 openbare voorstelling (60 bezoekers)

Speeldagen

7 en 8 november 2011: UCK Utrecht, 2 schoolvoorstellingen (70)

20 november 2011: Theater Provadja, Alkmaar, 1 openbare voorstelling (30)

18 december 2011: Theaters Tilburg, Tilburg, 1 openbare voorstelling (120)

26 april 2012: Muziekgebouw aan het IJ, Amsterdam, 1 schoolvoorstelling (200)

6, 7 en 8 juli 2012: Festival der Aa, Schipborg, 4 openbare voorstellingen (150)

2 april 2013: Basisschool Jan Nieuwenhuyzen, Utrecht, 1 schoolvoorstelling (30)

4 april 2013: Triade, Den Helder, 1 schoolvoorstelling, (170)

8 april 2013: ZIMIHC, Vorstelijk Complex, Utrecht, 2 schoolvoorstellingen (200)

16 april 2013: Basisschool Flevoparkschool, Amsterdam, 1 schoolvoorstelling (110)

Totaal: 15 voorstellingen (7 openbare en 8 schoolvoorstellingen), 12 speeldagen

Publieksaantallen

Openbare voorstellingen: 360

Schoolvoorstellingen: 780

Totaal: 1140 bezoekers

Première

De première vindt plaats in het kader van het festival voor nieuwe muziek November Music te Den Bosch. SMAK! wordt voor de eerste keer openbaar gespeeld op 9 november 2011, in de kleine zaal van Theater aan de Parade.

Project Amalia Bandi, i.s.m. Kameroperahuis en Firma Weijland

Muziektheater

In juni 2013 speelt het Wervelwind Ensemble in samenwerking met het Kameroperahuis en Firma Weijland Muziektheater de stadsopera Amalia Bandi.

Nieuwe voorstelling en educatieplannen Wervelwind Ensemble

Om onze doelstellingen verder vorm te geven wordt op dit moment nagedacht over een nieuwe voorstelling. Het ligt echter niet in de lijn der verwachting dat het een grootschalige voorstelling wordt die het best tot zijn recht komt in een theaterzaal.

Het Wervelwind Ensemble wil zich richten op verdere samenwerkingsverbanden met diverse culturele partners, educatieve instellingen en instellingen uit het maatschappelijke veld. Het gezelschap constateert dat het cultuur-educatief veld enorm veranderingen ondergaat. Daar liggen grote mogelijkheden op het gebied van langdurende samenwerkingsverbanden.

Rudi van Hest
Stichting Wervelwind Ensemble